

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra filozofie a spol. věd

Posudek vedoucího/opponenta magisterské práce *nehodící se škrtně

Jméno autora/ky	Jiří Mudra				
Název práce	Etika Ludwiga Wittgensteina				
Studijní obor	Filozofie				
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)					
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Mgr. Ladislav Koreň, PhD				
Konzultant práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)					
Rok obhajoby	2018				
Rozsah práce (počet stran vlastního textu + přílohy zvlášť): 93					
Obrazová příloha	ano - ne	Tabulky a grafy	ano - ne	Další přílohy	ano - ne

Použitá literatura (počet): 25

Hodnocení cíle/ů práce

(charakteristika cíle, způsob jeho stanovení, užitečnost cíle, slovně)

Práce si klade za cieľ vyložiť Wittgensteinovo chápanie etického (vrátane mystického a hodnôt všeobecnejšie) - predovšetkým z obdobia *Traktátu* a tzv. *Prednášky o etike*. Je pomerne nekontroverzné povedať, že podľa Wittgensteina sú etické (a iné) hodnoty nevysloviteľné, a že vety pokúšajúce sa o nich niečo vypovedať sú *nezmyselné*, pretože sa pokúšajú *vysloviť nevysloviteľné* – niečo, čo sa podľa Wittgensteina v nejakom zmysle len *ukazuje*. Čo presne to znamená, a čo ďalšie z toho má pre etiku vyplývať, je kontroverzné. V kapitole 1. podniká autor exkurz do interpretačných prístupov (vrátane tzv. štandardných a rezolútnych). Tiež sleduje rôzne vlivy na Wittgensteinovu rannú filozofiu všeobecne a chápanie etického konkrétne (Loos, Kraus, Weininger, Schopenhauer). Po krátkom výklade základných bodov *Traktátu* v kapitole 2. – predovšetkým tzv. obrázkovej teórie významu - sa v kap. 3.-4. venuje chápaniu etiky v *Traktáte* resp. v *Prednáške o etike*. V pozadí sú dve otázky. Po prvé, v akom zmysle je etično nevysloviteľné – t.j. vety o ňom sú nezmyselné? Po druhé, znamená to odmietnutie etiky ako takej? Autor tvrdí (s.12), že podľa Wittgensteina je etika ako oblasť teoretického postoja „blábol“. Avšak etika ako praktický postoj (problémy života a postoj k nim) je fundamentálny rys ľudskej existencie a skúsenosti/prežitku. Konkrétne, chce ukázať, že podľa Wittgensteina:

- 1) etika je založená na nevyjadriteľnom,

- 2) etika je (v tomto zmysle) spojená s metafyzikom, mystikou a náboženstvom,
3) etika existuje mimo sféru faktického.

Na tejto úrovni všeobecnosti to nie sú príliš originálne tvrdenia. Autor se im ale v kapitolách 3.-4. snaží dať konkrétnejšiu podobu, pričom sa opiera o práce rôznych autorov (z českých napr. Glombíčka a Berana). V poslednej časti 5. sumarizuje svoju stratégiu následovne. i) Obrázková teória významu viet obmedzuje sféru vyjadriteľného na sféru faktického (čo je tak a tak. ii) Ale etické (estetické, religiózne, mystické) skúsenosti či zážitky nie sú v hraniciach faktického. iii) Ergo, nie sú vyjadriteľné zmysluplnými vetami jazyka v rámci jeho „logických hraníc“ (logika je transcendentálna podmienka možnosti zmysluplnej reči a myslenia). Ergo, iv) pokusy ich vyjadriť vetami sú pokusmi vyjadriť niečo za hranicami sveta (čo je tak a tak) a ústia v nezmysel. Avšak v) toto nabiehanie na hranice jazyka/zmyslu *vyjadruje-ukazuje* postoj (metafyzického) subjektu k svetu/bytiu ako celku – postoj, ktorý je fundamentálne etický.

Autor si zaslúži uznanie, že v práci zmapoval adekvátne množstvo (i zahraničnej) odbornej literatúry. Na druhej strane by som zmenil následujúce nedostatky práce:

- a) Práca trpí na príliš časté opakovanie. Tiež štylistika je miestami suboptimálna.
b) Štruktúra práce nie je vždy úplne logická – radenie jednotlivých častí a pod., vrátane vyššie uvedeného opakovania.
c) Nemám dojem, že by mi autor vždy osvetlil Wittgensteinovo obskúrne chápanie etického – tz. nemám dojem, že by vždy dostatočne objasnil tvrdenia 1.-3. uvedené vyššie. Nie je mi napr. jasné a) v akom zmysle je etika „transcendentálna“ (ak to má znamenať niečo iné ako „transcendentná“), ani ako presne súvisí s metafyzikou a mystikom (je to jedno a to isté?).
d) Wittgensteinovo chápanie etického je samo o sebe dosť idiosynkratické a stálo by za to podrobiť ho samostatnému kritickému skúmaniu. Prečo by sme napr. mali akceptovať nezmyselnosť etického diskurzu (myslí sa len teoretický diskurz alebo aj každodenný diskurz o morálnych záležitostiach)? Kvôli obrázkovej teórii? Ale prečo by sme mali akceptovať takú teóriu (ostatne, napr. tzv. rezolútne výklady odmietajú, že by Wittgenstein vôbec artikuloval nejakú teóriu)?
d) Chýba mi tiež väčšia ambícia kriticky zhodnotiť a vymedziť sa voči rôznym (i protirečivým) interpretáciám Traktátu. Autor ich používa skôr eklekticky.

Hodnocení obsahové stránky práce

<i>Užití zásadní odborné literatury a zdrojů</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Přiměřená odborná terminologie práce</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Vhodně zvolená metoda</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Splnění deklarovaného cíle/cílů práce</i>	ano	s výhradami	ne

Hodnocení formálních kritérií práce

<i>Stylistická úroveň práce</i>	dobrá	s výhradami	špatná
<i>Pravopis a gramatika</i>	dobré	s výhradami	špatné
<i>Vhodná grafická úprava stránkování</i>	dobrá	s výhradami	špatná

a textu

Zpracování příloh

dobré

s výhradami

špatné

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

a) Viz vyššie

Otázky k obhajobě práce

1) V akom zmysle je etika „transcendentálna“ - ak to má byť niečo iné ako „transcendentná“? A ako presne súvisí s metafyzikou a mystičnom ?

2) Ako máme chápať tézu o nezmyselnosti etického diskurzu? Myslí sa len teoretický diskurz alebo aj každodenný diskurz o morálnych záležitostiach? Prečo by sme mali akceptovať obrázkovú teóriu? Ak ju odmietneme (ako ju Wittgenstein zjavne odmietol neskôr – aspoň za predpokladu štandardnej interpretácie, že ju v Traktáte hájil), zmení to niečo na chápaní etického?

3) Nech autor vysvetlí rozdiel medzi tradičnými a rezolútnymi interpretáciami Traktátu a ich implikácie pre oblasť etična. K čomu sa viac blíži autorova vlastná pozícia a prečo?

Výsledné hodnotení práce

Práci doporučuji – ~~nedoporučuji~~ k obhajobě. *nehodící se škrtně

Stručné slovní hodnocení (dle uvážení posuzovatele)¹

Prácu celkovo hodnotím ako B-C podľa úrovne autorovej obhajoby.

~~výborně~~ – velmi dobře – ~~dobře~~ – ~~nevyhovující~~ *nehodící se škrtně (pozn.: uvádět vždy)

V Hradci Králové, 17. 1. 2019

.....
datum a místo

Ladislav Koreň

.....
podpis autora posudku

¹ Např. náročnost tématu, specifika řešení, samostatnost nebo invence studenta, co jsou hlavní klady, nedostatky práce,